

คะแนน O-NET
ภาพสะท้อนคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น
O-NET scores
reflect local education quality

วศิน โภมพิ¹

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และอาจารย์ประจำสาขาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ในช่วงระหว่างปี 2549-2557 เป็นจำนวน 485 โรงเรียน ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีแนวโน้มจำนวนห้องเรียน และนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ขณะที่อัตราส่วนนักเรียนต่อห้องเรียนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จัดโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาตินั้น ปรากฏค่าคะแนนเฉลี่ยในทุกรายวิชาของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพื่อให้นักเรียนในสังกัดมีความรู้ไม่แตกต่างจากนักเรียนสังกัดอื่นๆ

คำสำคัญ: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษา การทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

Abstract

Local Administration Organizations took over the administration of 485 schools from the Ministry of Education during 2549-2557. At present, Local Administration Organizations are responsible for education of students of pre-school age up to the higher vocational diploma level. While the total numbers of classes and students are on the uptrend, the ratio of students per class continues to be on par with the standard. Nevertheless, the results of the Ordinary National Education Test (O-NET) for Primary Grade 6, Secondary Grade 3 and Secondary Grade 6, organised by the National Institute of Educational Testing Service, showed that the average scores in every subject of students in schools under the Department of Local Administration's jurisdiction were below the national average scores. Therefore, Local Administration Organizations need to improve the quality of their education administration and management in order to boost the knowledge of students under their responsibilities to the same level as that of students under other organisations.

Keywords: Local Administration Organizations, Education, Ordinary National Education Test (O-NET)

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณสุข โภค ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น เป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจการจัดบริการสาธารณะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นทางการ และเมื่อมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 หมวด 1 ว่าด้วยบททั่วไป มาตรา 9 วรรค 2 ระบุให้กระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหมวด 5 การบริหาร และการจัดการศึกษา มาตรา 41 และ 42 ว่าด้วยการบริหาร และการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นได้ เป็นการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอ “ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)” ที่สานต่อแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาโดยกำหนดให้เป็น 1 ใน 4 ประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน คือ พัฒนาคณาภพการบริหารจัดการใหม่ ในประเด็นนี้ได้กำหนดแนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมจัด และสนับสนุนการจัดการศึกษามากขึ้น เราจึงเห็นได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการศึกษามากขึ้น

บทความนี้จึงต้องการแสดงให้เห็นผลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) โดยจะกล่าวถึงโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา การกระจายอำนาจทางการศึกษา การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบกฎหมาย หลักการ และวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การถ่ายโอนการจัดการศึกษาในระบบสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน

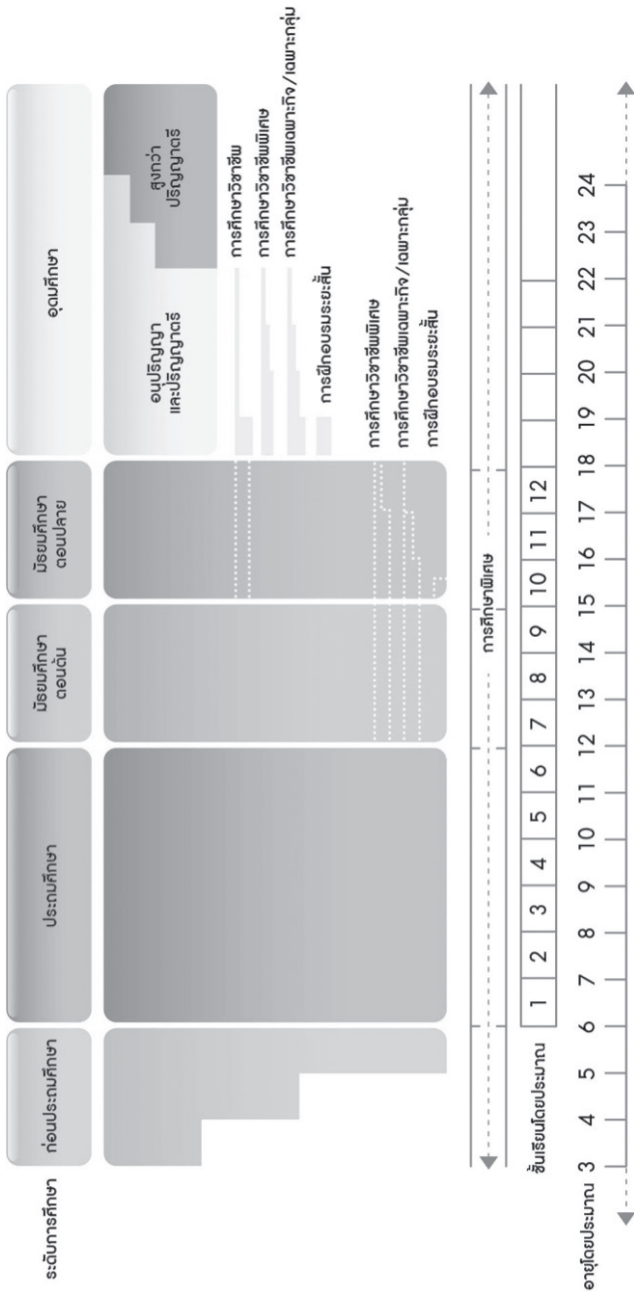
โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 9 ได้กำหนดการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ตามหลักการดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา
- (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
- (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันมีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่จัดการศึกษาได้ตามความเหมาะสม การจัดการศึกษาเริ่มตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ดังแสดงตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงระบบการศึกษาไทย

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การกระจายอำนาจทางการศึกษา

เหตุผลของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งองค์การสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) (1985 : 9-11) กล่าวถึงเหตุผลในการกระจายอำนาจการศึกษา ดังนี้

- (1) การจัดการศึกษาในหลายประเทศไม่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเท่าที่ควร เนื่องจากอำนาจการตัดสินใจอยู่ที่ส่วนกลาง และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ทำให้ขาดความยืดหยุ่น ไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น
- (2) การกระจายอำนาจทางการศึกษาสามารถช่วยตอบสนองความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นแต่ละแห่งได้ และสามารถระดมความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และเป็นการกระจายการลงทุนด้านการศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย
- (3) การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตย เนื่องจากเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ของตนเอง โดยเฉพาะการวางแผนการจัดการศึกษา และการประเมินผลคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน
- (4) การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมระหว่างท้องถิ่น หรือภูมิภาคในประเทศนั้นๆ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น
- (5) การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นหนทางในการส่งเสริม และตอบสนองการเพิ่มขึ้น และการกระจายตัวของประชากร และการจัดการศึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้อง ตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละท้องถิ่น แต่ละกลุ่มเป้าหมายที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองของประชาชน และการพัฒนาตนเองที่ยั่งยืนต่อไป

- (6) ประชาชนมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยตรง ก่อให้เกิดการพัฒนา ด้านคุณภาพการศึกษา การให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลควรส่งเสริมอย่างยิ่ง
- (7) การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการสร้างความสามารถให้แก่ท้องถิ่น ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสามารถในการกำหนดชีวิต ความเป็นอยู่ และจุดหมายปลายทางชีวิตของตนเอง และชุมชน อันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- (8) การกระจายอำนาจเป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ อันนำไปสู่กระบวนการประชาธิปไตย สู่ระบบ และโครงสร้างที่ใกล้ชิดประชาชน ได้มากกว่า โปร่งใสกว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบได้มากกว่าระบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง

ความสำคัญของการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา (Husen และ Posrlethevaite, 1985 : 1318) ประกอบด้วย

- (1) ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในองค์กร และช่วยสร้างบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย
- (2) ทำให้เกิดการตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของกฎหมายที่บัญญัติไว้
- (3) ทำให้การตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของปัญหา และความต้องการที่แท้จริง
- (4) เป็นระบบมีส่วนร่วมช่วยให้แต่ละบุคคลมีกระบวนการคิด และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรเพิ่มมากขึ้น
- (5) ทำให้เกิดความสามัคคีภายในองค์กร มีการประสานงานที่ดี และทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดถึงการติดต่อสื่อสารภายในอย่างมีประสิทธิภาพ
- (6) ทำให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์

การกระจายอำนาจทางการศึกษา สามารถช่วยตอบสนองความแตกต่างด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นแต่ละแห่ง สามารถระดมทรัพยากรในพื้นที่ ส่งเสริม และตอบสนองการเพิ่มขึ้น และการกระจายตัวของประชากร และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยตรง ก่อให้เกิดการพัฒนา ด้านคุณภาพการศึกษา เกิดประโยชน์ต่อ

การจัดการศึกษา และสร้างความเท่าเทียมกันมากขึ้น ทั้งนี้การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในองค์กร การตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานกฎหมาย สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริง และก่อให้เกิดกระบวนการคิดที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และลดค่าใช้จ่ายโดยเฉพาะการบริหารทรัพยากรมนุษย์

รูปแบบของการกระจายอำนาจทางการศึกษา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ, 2541 : 21) มีดังนี้

(1) การกระจายอำนาจในองค์กร (organizational decentralization) การกระจายอำนาจในองค์กรเป็นการให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียน เป็นการกระจายอำนาจตามแนวตั้ง (vertical decentralization) ไปให้แก่สถานศึกษามากกว่าจะเป็นการกระจายอำนาจตามแนวนอน (horizontal decentralization) ไปให้เขตการศึกษา การกระจายอำนาจในองค์กรคล้ายๆ กับประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (representative democracy) มีกฎระเบียบในการมอบหน้าที่การตัดสินใจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวอย่างของการกระจายอำนาจในองค์กร เช่น สถานศึกษาของรัฐในนครเอเดมันตัน รัฐแอลเบอร์ตา ประเทศแคนาดา

(2) การกระจายอำนาจทางการเมือง (political decentralization) เป็นการให้ผู้ปกครองในสถานศึกษาของรัฐตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่บุตรหลานของตนกำลังศึกษาอยู่ การกระจายอำนาจทางการเมืองนั้น สถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องมีคณะกรรมการสถานศึกษา (board of governor) ซึ่งมีบทบาท และอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งครูใหญ่ คณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วยตัวแทนของครู และตัวแทนของบุคคลที่จะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจของคณะกรรมการสถานศึกษา การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาดำเนินไปด้วยแนวคิดของลักษณะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (participative democracy)

(3) การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจ (economic decentralization) เป็นการให้ผู้ปกครองมีสิทธิ์ในการเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน จากนั้นงบประมาณการศึกษาจะถูกจัดสรรไปให้สถานศึกษาที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษา ในการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจนั้น นอกจากจำเป็นต้องมีคณะกรรมการสถานศึกษาแล้ว ภาษีการศึกษา (school revenues) จะต้องผูกพันกับจำนวนนักเรียนในแต่ละสถานศึกษาด้วย การกระจายอำนาจ

ทางเศรษฐกิจถือว่า ผู้ปกครอง คือผู้บริโศค และสถานศึกษา คือ ผู้จำหน่ายหรือผู้จัดบริการทางการศึกษา ตัวอย่างของการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจได้แก่ สถานศึกษาในอังกฤษ และเวลส์ ในช่วง ค.ศ.1988-1993

การกระจายอำนาจทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ การกระจายอำนาจในองค์กร เป็นการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจในเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่ักเรียนได้ การกระจายอำนาจทางการเมือง มีการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาจากผู้ปกครองในสถานศึกษาของรัฐ เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่บุตรหลานของตนกำลังศึกษาอยู่ และการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจ งบประมาณการศึกษาจะถูกจัดสรรไปให้สถานศึกษาที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานของตนเข้าศึกษา

วิธีการกระจายอำนาจการศึกษา

วิธีการกระจายอำนาจการศึกษาของ Kemmerer มี 4 ประการ ประกอบด้วย การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) การมอบอำนาจ(Delegation) การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) และการให้เอกชนดำเนินการ (Privatization) ทั้งนี้เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ (2541 : 22-23) ได้ขยายความดังประเด็นต่างๆ ดังนี้

(1) การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) เป็นการจัดสรร หรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่หน่วยงานระดับล่างในสายการบังคับบัญชาของรัฐบาลกลางเพื่อสะดวกในการดำเนินการ เช่น ถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค จังหวัดหรือหน่วยงานอื่นๆ ในพื้นที่ผู้ได้รับการแบ่งอำนาจเป็นผู้รับผิดชอบในผลของการตัดสินใจในเรื่องที่ได้รับการแบ่งอำนาจ

(2) การมอบอำนาจ (Delegation) เป็นการที่ผู้บริหารที่มีอำนาจสูงสุดในองค์กรหรือในส่วนกลางจัดสรรหรือถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจไปยังผู้บริหารระดับล่างขององค์กรเพื่อตัดสินใจได้เร็วมากขึ้นโดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนตามลำดับขั้นขึ้นไป เป็นการถ่ายโอนอำนาจไปยังองค์กรของรัฐหรือในการควบคุมของรัฐ เช่น อธิการบดี มอบอำนาจให้รองอธิการบดี ผู้อำนวยการสถานศึกษามอบอำนาจให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษา เป็นต้น ผู้มอบอำนาจยังคงเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจที่ได้มอบอำนาจไปแล้ว

(3) การโอนอำนาจหรือการให้อำนาจ (Devolution) เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลาง หรือระดับบนไปยังระดับล่างอย่างสมบูรณ์ โดยมีกฎหมาย

กฎระเบียบเกี่ยวกับการโอนอำนาจอย่างชัดเจน ผู้บริหารระดับกลางจึงมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย และควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบาย เช่น การโอนอำนาจให้เทศบาลจัดการศึกษา ผู้โอนอำนาจได้ตัดตัวเองขาดออกจากอำนาจที่โอนแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีอำนาจหรือมีแต่เพียงเล็กน้อย ในการควบคุมการดำเนินการในภารกิจที่ได้โอนอำนาจไปแล้ว

(4) การให้เอกชนดำเนินการ (Privatization) เป็นการถ่ายโอนอำนาจให้เอกชนที่เป็นบุคคล หรือคณะบุคคลดำเนินการแทนรัฐ เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่งของทางราชการไปให้เอกชนดำเนินการแทน หรือสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุน ในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ขยายกิจการของรัฐให้เอกชน สนับสนุนให้เอกชนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา

วิธีการกระจายอำนาจการศึกษา ประกอบด้วย การแบ่งอำนาจ (Deconcentration) การมอบอำนาจ (Delegation) การโอนอำนาจ (Devolution) และการให้เอกชนดำเนินการ (Privatization)

เงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ดังนี้

(1) บริบททางวัฒนธรรมของประเทศ เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการกระจายอำนาจ เช่น ค่านิยมของชุมชนที่มีต่อการสนับสนุนสถานศึกษา ค่านิยมของชุมชนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของสังคม

(2) การสนับสนุนทางการเมือง การกระจายอำนาจมักจะได้รับการต่อต้านในหลายลักษณะ เช่น ผู้มีอำนาจจากส่วนกลางจะดำเนินการอย่างล่าช้าในการมอบอำนาจ การให้ข้อมูล การจัดสรรทรัพยากร หรือสร้างข้อขัดแย้งในเรื่องเกี่ยวกับนโยบาย หากผู้มีอำนาจทางการเมือง ส่งเสริม และสนับสนุนการกระจายอำนาจ และถือว่าการกระจายอำนาจเป็นความสำคัญอันดับ สูงๆ ของการบริหารก็จะช่วยให้การกระจายอำนาจประสบความสำเร็จ

(3) การวางแผน และการจัดการ การกระจายอำนาจนั้นไม่ว่าเป็นมิติหรือรูปแบบใดก็ตาม จำเป็นจะต้องกำหนดเป็นนโยบาย นำนโยบายจัดทำแผน และปฏิบัติตามนโยบาย และแผนที่ กำหนด ในการดำเนินการกระจายอำนาจนั้นจำเป็นต้องมีระบบ และเครือข่ายการสื่อสารที่ดี ด้วยเหตุนี้การวางแผน และการจัดการที่ดีจึงเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ และความล้มเหลวของ การกระจายอำนาจ

(4). การตระหนักรู้ของผู้เกี่ยวข้องในเรื่องดังนี้

4.1 ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรอยู่ใกล้กับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้มากที่สุด

4.2 ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจควรมีความรู้ และความเข้าใจในภารกิจนั้นๆ

4.3 เชื่อว่าผู้รับมอบอำนาจมีความสามารถในการตัดสินใจในภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

4.4 การมีวัตถุประสงค์ นโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนแต่การนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้น แต่ละท้องถิ่นไม่จำเป็นจะต้องทำเหมือนกัน

(5). การเพิ่มอำนาจให้แก่ท้องถิ่น (local empowerment) การกระจายอำนาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษา ดังนั้นชุมชน ท้องถิ่น และโรงเรียนจึงควรมีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม มีทรัพยากรที่จำเป็นอย่างพอเพียงมีอำนาจในการบริหารจัดการกับทรัพยากรทั้งหลาย สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของการกระจายอำนาจ แต่หากส่วนกลางมอบแต่ความรับผิดชอบให้แก่ชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษา แต่ไม่มีอำนาจที่เหมาะสมลักษณะเช่นนี้ ความสำเร็จของการกระจายอำนาจก็จะเกิดขึ้นได้โดยยาก

ความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัย บริบททางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในประเทศ การสนับสนุนทางการเมือง การวางแผน และการจัดการที่ดี การตระหนักรู้ของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ และการเพิ่มอำนาจให้แก่ท้องถิ่น

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบกฎหมาย

กรอบตามกฎหมาย และแนวนโยบายของรัฐในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2555-2558) และแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (พ.ศ.2558-2560) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ดังนี้

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่

มาตรา 80 (4) ส่งเสริม และสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียม และสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอบรมตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐาน และระบบการศึกษาของชาติ รวมทั้งการบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นด้วย

(2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สำคัญ ดังนี้

มาตรา 9 (2) การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสาน และส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3) ยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2555-2558)

มีสาระสำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์ จัดการศึกษาโดย “ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง” มุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษา อย่างเท่าเทียมทั้งภาคเมือง และภาคชนบท พร้อมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน การศึกษาจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของประชาชน ประชาชนที่เข้มแข็ง และมีความรู้คือทุนที่มีพลังในการต่อสู้กับความยากจน

โดยมีกรอบแนวคิด มุ่งพัฒนาการศึกษา ภายใต้กรอบแนวคิดหลักคุณภาพ และความเท่าเทียม รวมทั้งนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยขยายโอกาสทางการศึกษา 4 โอกาส คือ

- 1) โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน
- 2) โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน นักเรียนนักศึกษาสามารถเข้าเรียนได้ โดยไม่ขึ้นกับฐานะของผู้ปกครอง
- 3) โอกาสในการเพิ่มพูน และฝึกฝนทักษะ นักเรียนนักศึกษาทุกคนสามารถเติบโตได้ในโลกที่เป็นจริง ผ่านการเรียนรู้บนฐานการทำกิจกรรม (Activity-Based Learning)
- 4) โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้เทคโนโลยี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ศูนย์วัฒนธรรม และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

(4) แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (พ.ศ.2558-2560) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีสาระสำคัญ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ท้องถิ่นจัดการศึกษาตลอดชีวิตมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ร่วมกันอย่างปรองดองสันติสุข และยั่งยืนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

พันธกิจ

- 1) พัฒนาจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล ให้เด็กเยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต สุขุมความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของผู้เรียน
- 2) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น
- 3) เสริมสร้างสังคมท้องถิ่นให้มีความปรองดอง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ยั่งยืน
- 4) ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยว

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

- 1) สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น
- 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริม สนับสนุนให้สังคมท้องถิ่นมีความสมานฉันท์ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และยั่งยืน
- 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยว จัดการศึกษาเพื่อรองรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย (0-3 ปี) ให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างรอบด้าน และสอดคล้องตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพอย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิตสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพ และสามารถนำความเป็นเลิศนั้นไปประกอบสัมมาอาชีพได้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างสังคมท้องถิ่นให้มีความสมานฉันท์ อยู่ร่วมกันด้วยความปรองดองเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยว

หลักการ และวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. หลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการศึกษาไม่ว่าจะดำเนินการโดยรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษาที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาของประเทศ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

หลักการที่สำคัญ ได้แก่

(1) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

(2) การจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐประกาศให้เป็นไปตามมาตรา 49 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รัฐต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ทั้งนี้จะต้องจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือความบกพร่องทางการสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

(3) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(4) ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ลักษณะ และวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจัดการศึกษาได้ 2 ลักษณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 10) คือ

(1) การจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเอง หรือขยาย หรือเปลี่ยนแปลงประเภทการศึกษา โดยให้สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรือสถานศึกษาเดิมที่ขยายหรือเปลี่ยนแปลงประเภทการศึกษาจัดการศึกษาในระดับ และประเภทที่มีความพร้อม มีความเหมาะสม และมีความต้องการภายในท้องถิ่น อาจแยกได้เป็น 4 กรณี คือ

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เคยจัดการศึกษามาก่อนจัดตั้งสถานศึกษาเพื่อให้จัดการศึกษาในระดับ และประเภทที่กำหนด
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาอยู่แล้ว จัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเพิ่มเติม โดยให้สถานศึกษาใหม่จัดการศึกษาในระดับ และประเภทที่จัดอยู่แล้ว ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาอยู่แล้ว จัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเพิ่มเติม โดยสถานศึกษาใหม่จัดการศึกษาในระดับ และประเภทที่แตกต่างไปจากระดับ และประเภทที่จัดอยู่แล้วในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น
- 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมิได้จัดตั้งสถานศึกษาเพิ่มเติม แต่ขยายหรือเปลี่ยนแปลงประเภทการศึกษาจากที่จัดอยู่เดิม

(2) การถ่ายโอนการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับวิธีการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เมื่อพิจารณาตามกรอบของกฎหมาย รวมทั้งความเหมาะสมด้านนโยบาย สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และความจำเป็นด้านอื่นแล้ว อาจแยกได้เป็น 2 กรณี คือ

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาเองตามอำนาจหน้าที่ที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือร่วมมือกับรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวง ทบวง กรมอื่น) หรือเอกชนจัดการศึกษา ทั้งนี้อาจมีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ เช่น เทศบาลจัดตั้งสถานศึกษาเพื่อจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล แต่โดยข้อเท็จจริงจะมีประชาชนนอกเขตเทศบาลมาเข้าเรียนด้วย โดยไม่อาจจำกัดสิทธิ

ของประชาชนเหล่านั้นได้ หากประชาชนนอกเขตเทศบาลมาเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก และเทศบาลมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่จะสนับสนุนการศึกษา ให้ได้ก็อาจโอนโรงเรียนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเข้าเป็นเจ้าของสังกัดร่วมของโรงเรียนดังกล่าว หรือกรณีโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล มีนโยบายจะขอโอนโรงเรียนมาสังกัดแต่มีข้อจำกัดด้านรายได้ และไม่ยินยอมให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดโอนไปสังกัดต้ององค์การบริหารส่วนจังหวัด ก็อาจทำความตกลงจัดตั้งสหการการศึกษา หรือองค์การที่เรียกชื่ออย่างใด โดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าของร่วม เพื่อรับโอนสถานศึกษานั้นไปบริหารจัดการแทน

การถ่ายโอนการจัดการศึกษาในระบบสื่อดูแลปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 119 ตอนพิเศษ 23 งวันที่ 13 มีนาคม 2545 ได้กำหนดการถ่ายโอนการจัดการศึกษาในระบบสื่อดูแลปกครองส่วนท้องถิ่น (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ 2557 : 18-1 - 18-4) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ให้กระทรวงศึกษาธิการ และเขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ทำหน้าที่ กำหนดนโยบายแผน และมาตรฐานการศึกษาในระดับชาติ และในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ประเมินผลความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินที่กำหนด รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา

(2) ให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ เร่งรัดในการสร้างความพร้อมให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาได้เอง โดยกำหนดให้มีคณะทำงานเฉพาะด้านขึ้นเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะ และให้มีการรายงานความก้าวหน้าให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ทราบอย่างต่อเนื่อง

(3) เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านการประเมินความพร้อมแล้ว ให้กระทรวงศึกษาธิการ และเขตพื้นที่การศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ถ่ายโอนสถาน

ศึกษาตามประเภทที่กำหนดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) ให้คณะกรรมการกระจายอำนาจ กำหนดให้มีคณะกรรมการด้านการศึกษาระดับเขตพื้นที่ในระดับจังหวัดตามแผนการกระจายอำนาจ โดยทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ กำกับดูแลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งพิจารณาการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่

(5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกันจัดการศึกษาโดยอาจดำเนินการในรูปแบบของความร่วมมือซึ่งกัน และกัน

(6) ภารกิจด้านการจัดการศึกษาที่จะถ่ายโอน มีดังนี้

- 1) การศึกษาก่อนวัยเรียนหรือระดับปฐมวัย (อายุ 4-6 ปี)
- 2) การศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้นการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะพิเศษ บางประการที่อยู่ในการศึกษาระดับพื้นฐาน ได้แก่

2.1) สถานศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศเฉพาะด้าน และมุ่งให้บริการในเขตพื้นที่ที่กว้างขวางกว่าเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใดแห่งหนึ่ง อาทิ โรงเรียนจุฬารัตน์ราชวิทยาลัย ซึ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 12 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเน้นความเป็นเลิศด้านดนตรี

2.2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในเชิงทดลอง วิจัย และพัฒนาสถานศึกษาที่กำหนดให้เป็นโรงเรียนเพื่อการทดลองวิจัย และพัฒนาหารูปแบบ และวิธีการในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการ เช่น โรงเรียนในโครงการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเงินกู้ธนาคารโลก จำนวน 150 โรงเรียน โครงการทดลองใช้หลักสูตรแบบบูรณาการโครงการ (brain based learning) เป็นต้น

2.3) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อผู้พิการ และด้อยโอกาส เป็นสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษ และด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ ได้แก่ โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการประเภทต่างๆ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี

2.4) สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสถานศึกษาตัวอย่างหรือต้นแบบสำหรับการจัดการศึกษาในระดับภาค ในระดับจังหวัดหรือในระดับเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาที่กำหนดให้เป็นตัวอย่างหรือต้นแบบในการจัดการศึกษารูปแบบต่างๆ ตามนโยบายของ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาอื่น เช่น โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ และเป็นศูนย์สาธิตการเรียนการสอนระดับปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษา และจังหวัด โรงเรียนอนุบาลต้นแบบเป็นโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบเพื่อการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา อำเภอละ 1 โรงเรียน โดยจัดงบประมาณสนับสนุนให้เป็นการเฉพาะเพื่อพัฒนาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์เป็นตัวอย่าง และต้นแบบแก่สถานศึกษาทั่วไป โรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดเป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา และทำหน้าที่เป็นโรงเรียนพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และจังหวัด โรงเรียนในฝัน โรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ โรงเรียนต้นแบบพัฒนาการใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program)

2.5) สถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ กล่าวคือ ระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป และระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป ซึ่งมีภาระในแง่ปริมาณงาน การบริหารบุคคล และมีความซับซ้อนในการบริหารงาน

2.6) สถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา หรือสถานศึกษาที่ยังขาดความพร้อมทั้งในเชิงบุคลากร และระบบบริหาร ซึ่งจะต้องมีการพัฒนามาตรฐาน และความพร้อมก่อน เช่น สถานศึกษาในถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกล หรือสถานศึกษาที่อยู่ในความดูแลของตำรวจตระเวนชายแดนบางแห่งที่ยังขาดความพร้อม

2.7) สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้น ให้มีลักษณะเป็นหน่วยงานกระจายอำนาจ ในรูปแบบอื่นอยู่แล้ว ได้แก่ สถานศึกษาที่มีฐานะเป็นองค์กรมหาชน ตามพระราชบัญญัติ องค์กรมหาชน พ.ศ.2542 เช่น โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

2.8) สถานศึกษาในโครงการพระราชดำริ หรืออยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ หรือสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนในโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนในพื้นที่โครงการพัฒนา ดอยตุง (พื้นที่ทรงงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ) โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ โรงเรียน ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย โรงเรียนมงกุฎเมืองราชวิทยาลัย โรงเรียนสิรินาถราชวิทยาลัย โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ฯ โรงเรียนพัชรกิติยาภา โรงเรียนสิริวัฒนา โรงเรียนราชินีบูรณะ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมหามงคล โรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย โรงเรียนที่จัดตั้งในวโรกาสรัชชมงคลภิเษก โรงเรียนรัชดาภิเษก โรงเรียนร่มเกล้า

2.9) สถานศึกษาที่ผู้บริจาคที่ดิน และอาคารมีวัตถุประสงค์ให้รัฐเป็นผู้จัดการศึกษาเอง

(7) ภายใต้ข้อกำหนด (6) ข้างต้น ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นเพิ่มเติมพิเศษ ให้ถ่ายโอนสถานศึกษาดังกล่าวได้ โดยให้เป็นไปตามความตกลงเป็นกรณีๆ ไป

(8) ขั้นตอน และวิธีปฏิบัติ

- 1) ให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีประเมินความพร้อมในด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยให้ผู้แทน อปท. มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ประเมินความพร้อมด้วย
- 2) ประเมินความพร้อมของ อปท. ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด
- 3) ให้กระทรวงศึกษาธิการ และเขตพื้นที่การศึกษา ถ่ายโอนสถานศึกษาตามประเภทที่กำหนดให้แก่ อปท. เมื่อ อปท. ผ่านเกณฑ์ประเมินความพร้อม
- 4) ให้กระทรวงศึกษาธิการ และเขตพื้นที่การศึกษาติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา
- 5) ให้คณะกรรมการกระจายอำนาจ กำหนดให้มีคณะกรรมการด้านการศึกษาระดับเขตพื้นที่ในระดับจังหวัด โดยทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาในระดับพื้นที่ กำกับดูแลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่
- 6) อปท. อาจร่วมกันจัดการศึกษา โดยอาจดำเนินการในรูปของสหการ

การถ่ายโอนสถานศึกษาตามแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจ

ระยะเวลา 9 ปี จากปี 2549-2557 การถ่ายโอนสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนทั้งสิ้น 485 แห่ง (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ, 2557 : 18-26-18-28) สรุปข้อมูลการถ่ายโอนได้ ดังนี้

(1) มีสถานศึกษาทุกระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาถ่ายโอนไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และกรุงเทพมหานคร รวม 485 แห่ง เมื่อจำแนก อปท. ที่รับการถ่ายโอนสถานศึกษา ตั้งแต่ปี 2549-2557 พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด รับถ่ายโอนมากที่สุด 323 แห่ง เทศบาล รองลงมา 105 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 56 แห่ง และกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง

(2) ปี 2549 ซึ่งเป็นปีแรกที่กระทรวงศึกษาธิการเริ่มให้ถ่ายโอนสถานศึกษาได้ มีสถานศึกษาถ่ายโอนสูงสุด 283 แห่ง จากนั้นในปี 2550 ถึง 2557 มีการถ่ายโอนไปในแต่ละปี ตามลำดับ คือ 2550 (19 แห่ง) 2551 (70 แห่ง) 2552 (57 แห่ง) 2553 (19 แห่ง) 2554 (8 แห่ง) 2555 (7 แห่ง) 2556 (11 แห่ง) และ 2557 (10 แห่ง) การที่มีสถานศึกษาถ่ายโอนไปน้อยในช่วง ตั้งแต่ปี 2550 เป็นต้นมา อาจเนื่องมาจากหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการที่ประเมิน อปท. นั้น มีความเข้มงวด และยากที่ อปท. จะเข้าถึงเกณฑ์

(3) สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีการถ่ายโอนสูงสุด จำนวน 234 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.2 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท. ทั้งหมด และเป็นการถ่ายโอนไปที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งหมด มีข้อสังเกตว่า การถ่ายโอนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาไป อบจ. นั้น เป็นการถ่ายโอนไปยัง อบจ. ไม่กี่แห่งในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี อบจ. ในภาคอื่นบ้าง ก็เป็นส่วนน้อย

(4) สถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีการถ่ายโอนไป อปท. ทั้งสิ้น 206 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.5 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท. โดยมีการถ่ายโอนไป เทศบาล มากที่สุด จำนวน 97 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท. รองลงมาคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 55 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 11.3 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท. อันดับสามคือ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 54 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11.1 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท. และถ่ายโอนไปกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 แห่ง

(5) สถานศึกษาประเภทขยายโอกาส มีการถ่ายโอนไป อปท. ทั้งสิ้น 44 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 9.1 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท. โดยมีการถ่ายโอนไป องค์การบริหารส่วนจังหวัด มากที่สุด จำนวน 34 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 7.0 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท. รองลงมาคือ เทศบาล จำนวน 8 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.7 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท. อันดับสามคือ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 แห่ง คิดเป็น ร้อยละ 0.4 ของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไป อปท.

ตารางที่ 1 การถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างปีการศึกษา 2549-2557

พ.ศ.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด				เทศบาล				องค์การบริหารส่วนตำบล				กทม.	รวม ถ่าย โอน
	มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา	ขยาย โอกาส	รวม	มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา	ขยาย โอกาส	รวม	มัธยมศึกษา	ประถมศึกษา	ขยาย โอกาส	รวม		
2549	223	13	18	254	-	18	1	19	-	10	-	10	1	283
2550	2	5	-	7	-	7	1	8	-	4	-	4	-	19
2551	4	26	12	42	-	15	4	19	-	8	1	9	-	70
2552	3	3	3	9	-	31	2	33	-	15	-	15	-	57
2553	-	4	1	5	-	6	-	6	-	7	1	8	-	19
2554	-	-	-	-	-	6	-	6	-	2	-	2	-	8
2555	-	-	-	-	-	5	-	5	-	2	-	2	-	7
2556	1	3	-	4	-	5	-	5	-	2	-	2	-	11
2557	1	1	-	2	-	4	-	4	-	4	-	4	-	10
รวม	234	55	34	323	-	97	8	105	-	54	2	56	1	485

ที่มา : รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยเพื่อติดตาม และประเมินผลการกระจายอำนาจของไทย หน้า 18-28

การจัดการเรียนการสอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ¹ จัดการศึกษา โดยมีแนวโน้มในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น จากเดิมที่มีการถ่ายโอนสถานศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2549-2557 จำนวน 484 โรงเรียน ในปี 2557 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 1,466 โรงเรียน แสดงให้เห็นว่ามีโรงเรียนที่มาจากการจัดตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบหนึ่งพันแห่ง และสถิติจำนวนโรงเรียนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกัน โดยในปี 2555 มีโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น 1,407 โรงเรียน และเพิ่มขึ้นเป็น 1,450 และ 1,466 โรงเรียน ปี 2556 และ 2557 ตามลำดับ ทั้งนี้เทศบาลตำบลมีแนวโน้มการเพิ่มของโรงเรียนในสังกัดเพิ่มมากขึ้นสูงสุด โดยในปี 2557 มีโรงเรียนเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 15.16 เมื่อเทียบกับปี 2555 แสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กมีความพร้อมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่างปีการศึกษา 2555-2557

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนโรงเรียน (แห่ง)		
	ปีการศึกษา 2555	ปีการศึกษา 2556	ปีการศึกษา 2557
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	347	347	341
องค์การบริหารส่วนตำบล	137	135	136
เทศบาลนคร	178	190	190
เทศบาลเมือง	402	401	404
เทศบาลตำบล	343	377	395
รวม	1,407	1,450	1,466

ที่มา : ประมวลจาก สถิติข้อมูลโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2555-2557

¹ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบทความนี้ จำกัดเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น ไม่รวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง การจัดการศึกษาเกือบทุกระดับชั้นมีจำนวนห้องเรียนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีจำนวนห้องเรียนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 98.61 เมื่อเทียบกับปี 2555 ยกเว้นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีจำนวนห้องเรียนลดลง โดยปี 2557 มีห้องเรียนจำนวน 4,992 ห้อง จากเดิมปี 2556 และ 2555 มีจำนวนห้องเรียน 4,940 และ 5,026 ห้อง ตามลำดับ ทั้งนี้จำนวนห้องเรียนที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีจำนวนนักเรียนลดลงสอดคล้องกับจำนวนห้องเรียนที่ลดลงด้วย

อย่างไรก็ตามสัดส่วนนักเรียนต่อห้องในทุกระดับชั้น ปีการศึกษา 2557 อยู่ระหว่าง 18.75 ถึง 32.56 คนต่อห้อง ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีจำนวนนักเรียนต่อห้องน้อยที่สุด คือ ห้องละ 18.75 คน เนื่องจากยังมีจำนวนนักเรียนศึกษาในระดับชั้นดังกล่าวน้อย อย่างไรก็ตามสัดส่วนนักเรียนต่อห้องที่ลดลงน้อยลงมากที่สุด คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เนื่องจากมีการเพิ่มจำนวนห้องเรียนในปี 2557 เมื่อเทียบกับปี 2555 มากกว่าร้อยละ 98.61 ขณะที่จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นในปี 2557 เพียงร้อยละ 18.56 เมื่อเทียบกับปี 2555 ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนห้องเรียน และนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่างปีการศึกษา 2555-2557

ระดับการศึกษา	ปีการศึกษา 2555		ปีการศึกษา 2556		ปีการศึกษา 2557	
	ห้องเรียน (1)	นักเรียน (2)	ห้องเรียน (1)	นักเรียน (2)	ห้องเรียน (1)	นักเรียน (2)
		(2)/(1)		(2)/(1)		(2)/(1)
ระดับก่อนประถมศึกษา	5,434	138,258	25.44	142,556	5,724	145,260
ระดับประถมศึกษา	9,830	281,401	28.63	287,583	10,268	295,362
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	5,026	165,965	33.02	162,403	4,992	162,556
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	2,431	77,281	31.79	81,761	2,663	81,208
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ	72	2,570	35.69	2,412	143	3,047
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	8	121	15.13	118	12	225
รวม	22,801	665,596	29.19	676,833	23,802	687,658

ที่มา : ประมาณจาก สถิติข้อมูลโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2555-2557

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้กระบวนการจัดการศึกษามีการทดสอบที่ได้มาตรฐานการศึกษาไปสู่ระดับชาติ สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา รัฐบาลจึงได้จัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) เพื่อตรวจสอบประเมินผลว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และมีคุณภาพเท่าเทียมกันมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET ได้แก่

- (1) เพื่อทดสอบความรู้ และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- (2) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
- (3) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน
- (4) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ
- (5) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในวัตถุประสงค์อื่น

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2558) เป็นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 51 มาตรฐานการเรียนรู้ ครอบคลุม 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ รายละเอียดดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดต่างๆ มีดังนี้

วิชาภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 49.33 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เท่ากับ 62.25 คะแนนเฉลี่ยสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (เอกชน) เท่ากับ 52.67 คะแนนเฉลี่ยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.)

มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 48.39 และคะแนนเฉลี่ยสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีคะแนนต่ำสุด คือ 47.11

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 49.18 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 62.17 สังกัดเอกชน เท่ากับ 53.53 สังกัดอปท. เท่ากับ 48.63 และสังกัดสพฐ. และ สพป. มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 47.64 ซึ่งเป็นคะแนนต่ำสุด

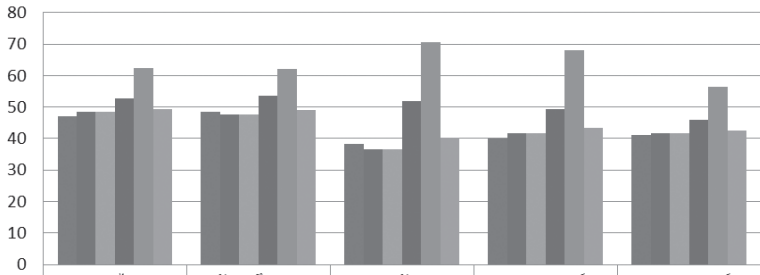
วิชาภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 40.31 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 70.46 สังกัดเอกชน เท่ากับ 51.76 สังกัดอปท. เท่ากับ 38.15 และสังกัดสพฐ. และ สพป. มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 36.61 ซึ่งเป็นคะแนนต่ำสุด

วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 43.47 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 68.13 สังกัดเอกชน เท่ากับ 49.20 สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 43.96 สังกัดสพฐ. และสพป. มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 41.76 และคะแนนเฉลี่ย สังกัดอปท. มีคะแนนต่ำสุด คือ 40.04

วิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 42.59 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 56.56 สังกัดเอกชน เท่ากับ 45.97 สังกัดสพฐ. และสพป. มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 41.55 และคะแนนเฉลี่ยสังกัดอปท. มีคะแนนต่ำสุด คือ 41.13

จากผลคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาของนักเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ โดยวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับสังกัดอื่นๆ อย่างไรก็ตาม วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สูงกว่าสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) ซึ่งเป็นต้นสังกัดของสถานศึกษาส่วนใหญ่ในระดับประถมศึกษา โดยสามารถแสดงได้ตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558

	ภาษาไทย	สังคมศึกษาฯ	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์
■ อปท.	47.11	48.63	38.15	40.04	41.13
■ สพฐ.	48.39	47.64	36.61	41.76	41.55
■ สพป.	48.39	47.64	36.61	41.76	41.55
■ เอกชน	52.67	53.53	51.76	49.2	45.97
■ สกอ.	62.25	62.17	70.46	68.13	56.56
■ ระดับประเทศ	49.33	49.18	40.31	43.47	42.59

ที่มา : ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดต่างๆ มีดังนี้

วิชาภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 42.64 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เท่ากับ 50.43 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) เท่ากับ 43.61 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน (สพฐ.) เท่ากับ 42.89 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (เอกชน) เท่ากับ 42.45 และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (อปท.) เท่ากับ 40.61

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 46.24 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 61.32 สังกัดสพม. เท่ากับ 47.77 สังกัดเอกชน เท่ากับ 46.47 สังกัดสพฐ. เท่ากับ 46.42 และสังกัดอปท. เท่ากับ 43.36

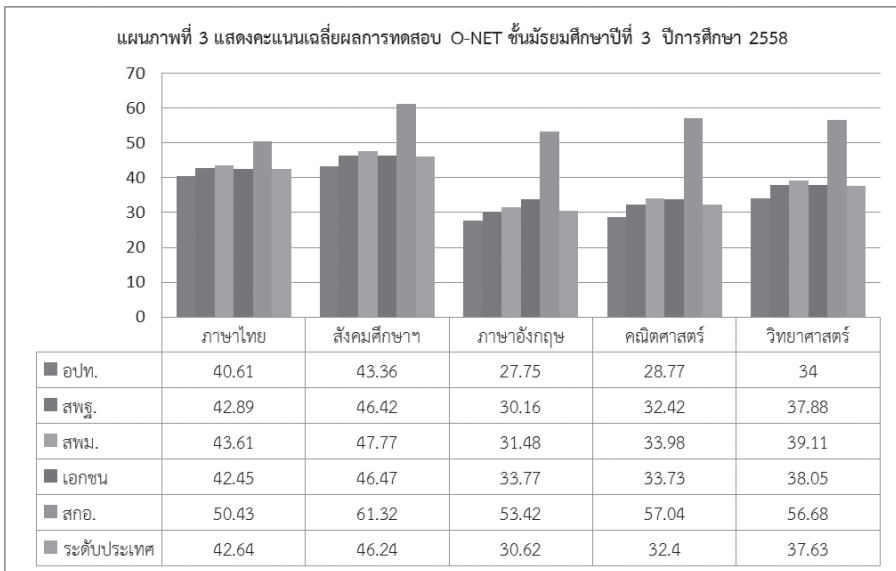
วิชาภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 30.62 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 53.42 สังกัดเอกชน เท่ากับ 33.77 สังกัดสพม. เท่ากับ 31.48 สังกัดสพฐ. เท่ากับ 30.16

และสังกัดอปท. เท่ากับ 27.75

วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 32.40 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 57.04 สังกัดสพม.เท่ากับ 33.98 สังกัดเอกชน เท่ากับ 33.73 สังกัดสพฐ. เท่ากับ 32.42 และสังกัดอปท. เท่ากับ 28.77

วิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 37.63 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 56.68 สังกัดสพม.เท่ากับ 39.11 สังกัดเอกชนเท่ากับ 38.05 สังกัดสพฐ. เท่ากับ 37.88 และสังกัดอปท. เท่ากับ 34.00

จากผลคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาของนักเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และคะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มีระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับสังกัดอื่นๆ โดยสามารถแสดงได้ตามแผนภาพที่ 3

ที่มา : ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดต่างๆ มีดังนี้

วิชาภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 49.36 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เท่ากับ 64.87 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เท่ากับ 49.95 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (เอกชน) เท่ากับ 47.70 และสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (อปท.) เท่ากับ 43.42

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 39.70 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 46.33 สังกัดสพฐ. เท่ากับ 40.00 สังกัดเอกชน เท่ากับ 38.65 และสังกัดอปท. เท่ากับ 37.03

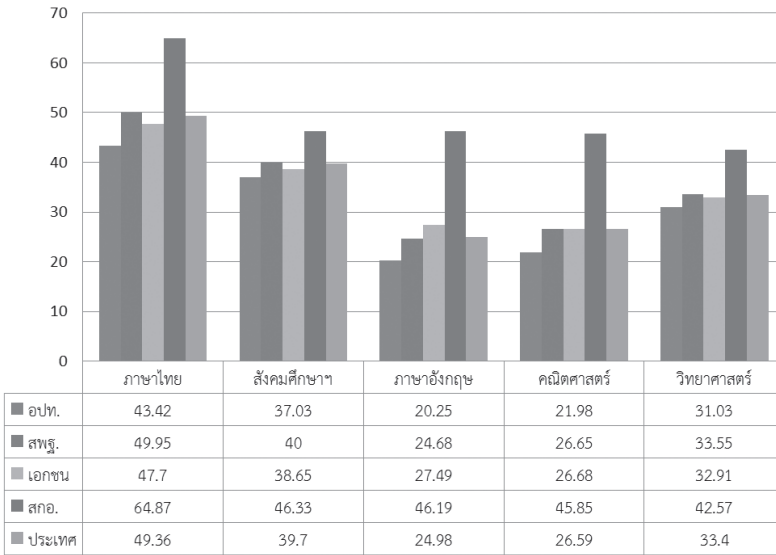
วิชาภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 24.98 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 46.19 สังกัดเอกชน เท่ากับ 27.49 สังกัดสพฐ. เท่ากับ 24.68 และสังกัดอปท. เท่ากับ 20.25

วิชาคณิตศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 26.59 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 45.85 สังกัดเอกชน เท่ากับ 26.68 สังกัดสพฐ. เท่ากับ 26.65 และสังกัดอปท. เท่ากับ 21.98

วิชาวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 33.40 โดยคะแนนเฉลี่ยในสังกัดสกอ. เท่ากับ 42.57 สังกัดสพฐ. เท่ากับ 33.55 สังกัดเอกชนเท่ากับ 32.91 และสังกัดอปท. เท่ากับ 31.03

จากผลคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าคะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาของนักเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และคะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับสังกัดอื่นๆ โดยสามารถแสดงได้ตามแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 แสดงคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบ O-NET ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558

ที่มา : ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558

สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน O-NET โดยประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งสามระดับชั้นในทุกรายวิชาต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ โดยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นสูงกว่าสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) ซึ่งเป็นต้นสังกัดของสถานศึกษาส่วนใหญ่ในระดับประถมศึกษา อย่างไรก็ตามก็ตีคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชาของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับสังกัดอื่นๆ

บทสรุป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ปี 2549 และในปัจจุบันได้จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีจำนวนห้องเรียน และนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่จำนวนสัดส่วนนักเรียนต่อห้องเรียนอยู่ระหว่าง 18.75 ถึง 32.56 คน ตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามก็ตีผลกระทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ในปี 2558 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สะท้อนให้เราเห็นว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทั้งสามระดับชั้นในทุกรายวิชาต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และคะแนนเฉลี่ยในทุกวิชาของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีระดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับสังกัดอื่นๆ

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ของสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นถึงการกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศไทยที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ อันเนื่องมาจากบริบททางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในประเทศไทย เช่น การสนับสนุนสถานศึกษาของชุมชนท้องถิ่นยังมีน้อย การเมืองให้การสนับสนุนการกระจายอำนาจทางการศึกษาน้อย เห็นได้จากเงื่อนไขในการถ่ายโอนสถานศึกษาที่มีขั้นตอนยุ่งยาก ทำให้สถานศึกษาเลือกที่จะไม่ขอถ่ายโอนสถานศึกษาไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการเพิ่มอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ยังไม่เพียงพอ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม รวมถึงการมีทรัพยากรที่จำเป็นไม่พอเพียงในการบริหารจัดการ จึงส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรนำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมากขึ้น ทั้งในส่วนการพัฒนาบุคลากรครูผู้สอน หลักสูตรการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมทักษะ สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และระบบการบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถผลิตนักเรียน

ที่มีคุณภาพทัดเทียมกับสถานศึกษาสังกัดอื่นๆ สอดคล้องกับทิศทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกระดับชั้นมากขึ้น และบรรลุพันธกิจในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล

นอกจากนี้หน่วยงานนโยบายระดับชาติควรส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยต้องสนับสนุน ผลักดันการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยต้องกระจายอำนาจทั้งอำนาจหน้าที่ ทรัพยากร และบุคลากร ตลอดจนพัฒนาระบบที่ให้ความช่วยเหลือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาภาพรวมของประเทศมีคุณภาพไม่ต่างกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2556). สถิติข้อมูลโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2555. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2557). สถิติข้อมูลโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2556. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2558). แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2558-2560). กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2558). สถิติข้อมูลโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2555-2558). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550
- วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ. (2557). รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยเพื่อติดตาม และประเมินผลการกระจายอำนาจของไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2558). ข้อมูลการจัดสอบเบื้องต้น : การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET). [http : //www.niets.or.th/](http://www.niets.or.th/). 1 พฤษภาคม 2559.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558. [http : //www.niets.or.th/](http://www.niets.or.th/). 1 พฤษภาคม 2559.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558. [http : //www.niets.or.th/](http://www.niets.or.th/). 1 พฤษภาคม 2559.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558. [http : //www.niets.or.th/](http://www.niets.or.th/). 1 พฤษภาคม 2559.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือการประเมิน ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. (2541). การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา. รายงานเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (อัดสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

Husen, Torsten. and Posrthevaite, Y. Neville. (1985). *The International Encyclopedia of Education : Research and Studies*. (2 nd ed.). Vol. 3 New York : Pergamon Press.

UNESCO. (1985). *Educational Management at Local Level*. Paris : Division of Education Planning.

